

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-59>

УДК 351.330.3:338.2

ЦІЛІ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В СТРАТЕГІЯХ РОЗВИТКУ ТА ВІДНОВЛЕННЯ КИЄВА І КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT GOALS IN THE DEVELOPMENT AND RESTORATION STRATEGIES OF KYIV AND THE KYIV REGION

Кожем'якіна Світлана Миколаївна

доктор економічних наук, професор, професор кафедри,
Київський університет імені Бориса Грінченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1314-0841>

Шабранська Наталія Ігорівна

кандидат економічних наук, старший науковий співробітник,
ДНУ «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7731-281X>

Kozhemiakina Svitlana

Borys Grinchenko Kyiv University

Shabranska Natalia

State Institution

“Ukrainian Institute of Scientific and Technical Expertise and Information”

У статті досліджено місце розвитку людського капіталу в системі ресурсного забезпечення соціально-економічного розвитку держави, акцентовано увагу на стратегічних питаннях післявоєнного відновлення економіки України та її найважливішого регіону – Києва та Київської області. Вивчено діючі документи стратегічного розвитку на національному та регіональному рівні (на прикладі Києва). Показано, як відображається завдання розвитку людського капіталу в системі формування стратегічних цілей розвитку у складі Стратегій розвитку міста Києва та Київської області. У статті зосереджено увагу на стратегічних цілях освіти та охорони здоров'я. Показано, що система цілей і завдань у сфері формування людського капіталу охоплює забезпечення доступності та якості послуг охорони здоров'я, якісної освіти, соціальних послуг, популяризація здорового способу життя, розбудова комунальної інфраструктури, забезпечення громадянської та екологічної безпеки.

Ключові слова: людський капітал, цілі сталого розвитку ЦСР, стратегічна ціль, оперативна ціль, сталий розвиток міста, освіта, охорона здоров'я.

The article examines the place of human capital development in the system of resource provision of socio-economic development of the state, focusing on strategic issues of the post-war recovery of the economy of Ukraine and its most important region – Kyiv and the Kyiv region. The current documents of strategic development at the national and regional level were studied (on the example of Kyiv). It is shown how the task of human capital development is reflected in the system of forming strategic development goals as part of the Development Strategies of the city of Kyiv and the Kyiv region. The article focuses on the strategic goals of education and health care. It is shown that the system of goals and objectives in the field of human capital formation covers activities in various spheres of social and economic life of the residents of the city and region, including: ensuring the availability and quality of health care services, quality education, social services, popularization of a healthy lifestyle, development of communal infrastructure, provision of civil and environmental safety. It is shown that in the strategic post-war period of restoration of the socio-economic development of Kyiv, there are many uncertainties, risks and weak points that create challenges for the authorities in the process of implementing state policy. According to the Recovery Goals, a number of interventions (tasks) necessary for the effective recovery of the city, which are of primary importance for achieving the goals of human capital development, are defined and grouped. It is concluded there is a lot of uncertainty, risks and weaknesses that create challenges to the authorities in the process of implementing public policy in the strategic post-war period of restoration of the socio-economic development of Kyiv. War and post-war conditions require

rapid active government action to industrialize the economy, including on the basis of public-private partnerships in capital-intensive types of industrial activity. It is noted that it is necessary to further develop strategic planning at the state and regional levels by means of increasing the role of authorities in the post-war reconstruction of regions, decentralizing the state's financial resources, continuing administrative reform towards strengthening the role of regions in modernizing the economy of Ukraine, developing the military-industrial complex, creating conditions for scientific-technical activities, including new weapons systems and country defense.

Key words: human capital, goals of sustainable development of Central and Eastern Europe, strategic goal, operational goal, sustainable development of the city, education, health care.

Постановка проблеми. Розвиток людського капіталу відіграє життєво важливу роль у розвитку країн. Особливо проблемні аспекти забезпечення розвитку людського капіталу активуються у зв'язку з підвищення його ролі в реалізації цілей сталого зростання в повоєнному відновленні міст і регіонів України. Людський капітал охоплює знання, навички та здібності індивідів, які сприяють економічному зростанню, соціальному добробуту та загальному національному розвитку. Оскільки Україна прагне зміцнити свій людський капітал, важливо акцентувати увагу на питанні розвитку людського капіталу не тільки в стратегічних загальнодержавних документах, але й регіонального рівня. Такими документами є Стратегія розвитку міста Києва до 2025 року – головний нормативний документ, що визначає цілі та завдання довгострокового розвитку міста. Першу редакцію Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року було затверджено рішенням Київської міської ради № 824/7060 від 15 грудня 2011 року. Необхідність підготовки нової редакції Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року була зумовлена сучасними передвоєнними соціально-економічними реаліями та новоприйнятою нормативно-правовою базою. До сих пір діє застаріле сприйняття впливу людського капіталу на економіку і суспільний розвиток, що призводить до слабкого використання його у риторичі влади і уряду.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

В даному контексті, вагомий внесок зроблено О. Карим. Ним розроблено концепцію стратегічного планування комплексного розвитку міст на базі обґрунтованих теоретико-методологічних засад управління розвитком міста як соціальною системою. Автор запропонував методологію якісного оцінювання стану громади міста, яку взято за основу для розроблення стратегічного плану комплексного розвитку міста, проте ним не враховані визначальна роль людського капіталу в розвитку міст [1].

Дослідник Сергієнко Л. В. в свої роботах ідентифікував властивості сучасних та найпо-

ширеніших стратегій розвитку міст, зокрема: «розумне місто», «стале місто», «інклюзивне місто», «креативне місто» та «еластичне місто». Він наголошує, що саме стратегія еластичне місто дозволяє об'єднати в собі найефективніші інструменти досліджуваних стратегій та визначити механізми протидії та запобігання загроз політичного, економічного, соціального, природного та культурного середовища. На його думку, еластичне місто характеризується можливістю швидкого відновлення в наслідок надзвичайних ситуацій, але не вказується хто рушійною силою таких відновлень [2].

Павліхою Н. В., Войчком М. В. здійснено теоретико-методичне узагальнення та розроблено теоретичні засади управління сталим розвитком міста, що дозволяють визначити напрями його організаційно-економічного забезпечення в сучасних умовах реформування національної економіки, формування конкурентоспроможних територіальних громад, процесів інтеграції України до Європейського Союзу, проте питання участі людського ресурсу у вирішенні стратегічних задач залишилось за кадром [3].

Дослідниця М. Г. Олієвська в статті звертає увагу на стратегічну важливість двох компонентів індексу розвитку людського капіталу: поліпшення якості освітніх і медичних послуг. Належне фінансування освіти та охорони здоров'я є інвестиціями в людський капітал, які мають бути як з боку держави, так і з боку корпоративного капіталу. Автор розглядає можливості стимулювання ролі корпорацій у зростанні людського капіталу, організації корпоративної звітності щодо людського капіталу і на цій основі національного моніторингу стану досягнення індикаторів ЮНКТАД для корпоративного сектору в рамках оонівських цілей сталого розвитку [4].

Красностановова Н. Е., Стоян Р. Г. вважають, що стратегічні цілі сталого розвитку, прийняті для держави в цілому, мають бути доведені до регіонів та територіальних громад для врахування в їх програмних документах розвитку, моніторингу досягнення їх індикаторів та

відповідних звітах. Розвиток людського капіталу, як елемент сталого розвитку країни, не має ототожнюватись виключно із бюджетним фінансуванням освіти, охорони здоров'я чи соціальних програм державного чи місцевого рівня. Автор показує, що відображення цілей і завдань сталого розвитку (в частині людського капіталу) для України, рекомендовані ООН у державних стратегічних документах України є неповним. Відсутність деяких індикаторів не дозволяє належний моніторинг та звітність [5].

Ясінська Т. В. аналізує негативні наслідки впливу пандемії та війни на терміни виконання Україною індикаторів Цілі 4 «Якісна освіта» [6, с. 95].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Важливим постає питання врахування цілей розвитку людського капіталу в стратегіях розвитку міст і агломерацій у зв'язку з триваючими військовими подіями за допомогою та прийняття рамкової стратегії відновлення Києва. Слід оцінити можливості виконання стратегічних цілей розвитку охорони здоров'я і освіти в рамках формування Київської агломерації в перспективі.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналітичний огляд охоплення проєктом рамкової стратегії цілей розвитку людського капіталу та відповідних інтервенцій, що сприятимуть відбудові міста Київ з метою уточнення та вирішення проблем визначення напрямів його відновлення.

Виклад основного матеріалу дослідження. В 2017 році була представлена нова редакція Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року, необхідність підготовки якої була зумовлена сучасними соціально-економічними реаліями та новоприйнятою нормативно-правовою базою. Слід відмітити, що в новій редакції Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року до стратегічних цілей, пов'язаних з розвитком людського капіталу, відносяться: підвищення рівня конкурентоспроможності економіки м. Києва та підвищення комфорту життя мешканців м. Києва (табл. 1).

У сучасних умовах саме накопичений у Київській області людський капітал може стати драйвером розбудови економіки на інноваційних засадах. Людським капітал формується за рахунок інвестиції в людину у вигляді витрат на її освіту, охорону здоров'я, професійну підготовку та ін.

Для порівняння слід зазначити, що стратегічна ціль 1. Розвиток людського потенціалу, наближення якості життя до європейських стандартів включає декілька оперативних цілей (табл. 2).

Система цілей і завдань у цій сфері охоплює діяльність у різних сферах соціально-економічного життя мешканців області, серед яких: забезпечення доступності та якості послуг охорони здоров'я, якісної освіти, соціальних послуг, популяризація здорового способу життя, розбудова комунальної інфраструктури, забезпечення громадянської та екологічної безпеки [9].

Таблиця 1

Проголошення цілей розвитку людського капіталу в новій редакції стратегії розвитку міста Київ

Стратегічна ціль 1: Підвищення рівня конкурентоспроможності економіки м. Києва		Стратегічна ціль 2: Підвищення комфорту життя мешканців м. Києва					
Сектор 1. 3 Ринок праці		Сектор 2.4 Охорона здоров'я та здоровий спосіб життя				Сектор 2.8 Освіта	
Оперативна ціль 1:	Оперативна ціль 2:	Оперативна ціль 1:	Оперативна ціль 2:	Оперативна ціль 3:	Оперативна ціль 4:	Оперативна ціль 1:	Оперативна ціль 2:
Підвищення рівня зайнятості мешканців м. Києва	Створення умов для зростання офіційної заробітної плати в м. Києві	Забезпечення якості та доступної медицини в м. Києві	Підвищення ефективності системи управління у галузі охорони здоров'я	Вдосконалення механізмів фінансування системи охорони здоров'я	Просування здорового способу життя серед мешканців міста	Підвищення рівня забезпеченості освітньою інфраструктурою та її оновлення у відповідності до вимог часу	Підвищення актуальності та якості освіти

Джерело: систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [7]

Таблиця 2

**Стратегічна ціль 1. Розвиток людського потенціалу,
наближення якості життя до європейських стандартів**

Стратегічна ціль 1. Розвиток людського потенціалу, наближення якості життя до європейських стандартів					
Оперативна ціль 1.1.	Оперативна ціль 1.2.	Оперативна ціль 1.3.	Оперативна ціль 1.4.	Оперативна ціль 1.5.	Оперативна ціль 1.6.
Якісна освіта для всіх	Охорона здоров'я та здоровий спосіб життя людей	Розвиток культурного і духовного середовища, збереження і популяризація культурної спадщини	Забезпечення населення якісними комунальними послугами	Створення умов для якісного, комфортного та безпечного життя людей	Екологічна безпека та охорона навколишнього природного середовища

Джерело: систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [8]

Аналіз показав, що наведені стратегічні документи не охоплюють всі завдання, які відповідають за питання розвитку людського капіталу та не враховують один з головних сучасних ризиків – військові дії.

Щоб використати потенціал і спроможності Києва щодо підвищення якості людського капіталу, проголошені в новій редакції стратегії розвитку міста Київ до 2025 року та Стратегії розвитку Київської області на 2021–2027 роки, спочатку потрібно реалізувати візію відновлення у вигляді рамкової стратегії відновлення міста Київ. Проєкт Рамкової стратегії ґрунтується на існуючих довоєнних планах та ідеях розвитку, а також керується візією відновлення міста Києва. Рамкова стратегія – це документ економічного відновлення, який містить 3 ключові аспекти:

- спільна візія (бачення) киян, міської влади, бізнесу, донорів щодо того, яким має бути процес повоєнного відновлення та майбутнього успішного економічного розвитку Києва;

- архітектура повоєнного відновлення, яка передбачає ефективний процес координації майбутніх інвестицій, донорської допомоги, іншої міжнародної підтримки та фінансових потоків після війни;

- ключові ранжовані інтервенції – плани дій у економічній, фінансовій, соціальній, екологічній та інших сферах столиці, зокрема в охороні здоров'я, де планується низка програм з поліпшення ментального здоров'я ветеранів війни та їх соціальна адаптація, і створення нових робочих місць для людей, які постраждали від війни тощо [10].

В процесі підготовки проєкту Рамкової стратегії визначено шість Цілей відновлення [9, с. 22, 24, 25], дві з яких впливають на розвиток людського капіталу, а саме:

- економічна конкурентоспроможність – стимулювання сучасної та динамічної економіки міста Києва, що сприятиме його розвитку, підвищенню рівня зайнятості населення та податкових надходжень. Зокрема, забезпечення доступу ключових галузей та підприємств до всіх видів фінансування (внутрішнього, зовнішнього, приватного і донорського);

- суспільство, орієнтоване на громадян - громада (мешканці) має стати безпосереднім учасником процесів відновлення, що сфокусовані на підтримці вразливих та соціально незахищених верств населення у всіх аспектах міського життя, заохоченні киян до участі у міському плануванні, процесах низової демократії, наданні якісних міських послуг, що відповідають їхнім інтересам.

Цілі відновлення – це ті точки відбудови, на яких місто має зосередитись, щоб створити передумови ефективної реалізації визначеної візії протягом наступних років. Для кожної з двох Цілей відновлення було визначено ряд інтервенцій, необхідних для повоєнного відновлення міста Києва. Потенційні пріоритетні інтервенції були визначені для кожної Цілі відновлення, які матимуть значний вплив на місто Київ відповідно до його стратегічних цілей та повоєнних потреб [9, с. 27].

Пріоритетні інтервенції, які характеризують розвиток людського капіталу наступні: для Цілі відновлення «Економічна конкурентоспроможність» [9 с. 30–31, 95–96]:

- стимулювання повернення до міста підприємств, що виїхали внаслідок війни (опис інтервенцій: визначити перелік підприємств, що покинули місто за час повномасштабної військової агресії, встановити з ними контакт та обговорити інфраструктурні та операційні потреби, необхідні для їхнього повернення до

міста. Забезпечити створення «платформи сприяння повернення бізнесу» або аналогічного підрозділу у структурі галузевого департаменту КМА, що надаватиме допомогу та сприятиме поверненню такого бізнесу);

– розвиток стартапів та бізнес-акселераторів у пріоритетних галузях (опис інтервенцій: розробити програми, які можуть бути профінансовані донорами, з метою стимулювання конкуренції пріоритетних для міста Києва галузях. Наприклад, провести конкурс для підприємців у пріоритетних галузях, який забезпечить доступ до початкового (стартового) фінансування або розширити програму "єРобота");

– підтримка будівельного сектору та ініціатив підвищення кваліфікації робітників (опис інтервенцій: розробити механізми підтримки будівельного сектору. Це має реалізовуватися у поєднанні з цільовими навчальними програмами для підвищення кваліфікації робітників, метою забезпечення достатньої пропозиції робочої сили для задоволення попиту на неї);

– підтримка галузевих досліджень та розробок (R&D) в університетах та НДІ (опис інтервенцій: провести опитування щодо потреб університетів, НДІ та ключових підприємств міста. За результатами: створити програму з підвищення здатності університетів та НДІ брати участь у галузевих дослідженнях та розробках (R&D), дослідити можливості розвитку донорської підтримки та зв'язків з європейськими університетами та можливість створення центру передачі технологій для допомоги університетам та НДІ комерціалізувати свої дослідження (інтелектуальну власність);

Для Цілі відновлення «Суспільство, орієнтоване на громадян» [9 с. 30–31, 99–100]:

– надолуження пропущеного навчального матеріалу в повоєнний період (опис інтервенцій: розробити та імплементувати програми надолуження пропущеного навчального матеріалу для здобувачів освіти, навчання яких постраждало, застосовуючи значний досвід підвищення кваліфікації працівників, накопичений у місті Києві. Такі програми можуть бути реалізовані разом із комплексними програмами психологічної підтримки. Цей процес має супроводжуватись ремонтом і реконструкцією пошкоджених навчальних закладів, оновленням їх матеріально-технічної бази та тренінгами для вчителів. Необхідно розвивати існуючі соціальні взаємовідносини урізноманітнити підприємствами міста Києва, що забезпечують

навчання людей в певних галузях, з метою задоволення конкретних потреб ринку праці, сприяючи зайнятості населення (наприклад, державно-приватне партнерство з L'Oreal для людей з особливими освітніми потребами));

– реновація та модернізація існуючих навчальних закладів (опис інтервенцій: розвивати освітні інституції, включаючи будівництво/ реконструкцію, реновацію закладів освіти та підвищення рівня доступу до мереж зв'язку, зокрема мережі інтернет);

– підтримка та розширення соціально спрямованої економіки (опис інтервенцій: сприяти та фінансувати розвиток соціально спрямованих підприємств та кооперативів, які працюють у місті Києві. Створити програму «Молоді соціальні підприємці», яка має надихнути молодих людей на створення соціально спрямованих підприємств, надати їм необхідну для цього підготовку та можливості для налагодження контактів);

– стимулювання інклюзивного ринку праці (опис інтервенцій: структурні зміни в суспільстві, такі як збільшення кількості ВПО та ветеранів війни, потребують реагування на ринку праці. Це питання має вирішуватися шляхом відновлення балансу між попитом пропозицією робочої сили в місті і повинно працювати в поєднанні з іншими заходами, такими як підтримка малого та середнього бізнесу тощо. Вразливі категорії населення, ВПО, ветерани війни та жінки мають бути залучені до цих заходів, щоб забезпечити їхню участь у формуванні інклюзивної робочої сили. Місто має заохочувати інклюзивний ринок праці, який підтримує інтеграцію мігрантів, ТПО та ветеранів; (фінансово) підтримує підприємства, щоб вони могли утримувати кваліфікованих працівників; дозволяє підприємствам навчати працівників для заповнення прогалів у навичках; забезпечує належні заходи з підвищення кваліфікації за допомогою академічних програм надолуження відставання, і завдяки цим заходам знижує рівень безробіття);

– зміцнення системи охорони здоров'я, спроможної впоратися з фізичними та психологічними наслідками війни (опис інтервенцій: зміцнити систему охорони здоров'я, зокрема, підвищити її спроможність надавати медичну допомогу в умовах зростання додаткового навантаження на неї внаслідок дефіциту кадрів, збільшення кількості пацієнтів (ВПО, та ветеранів війни (із комплексними пораненнями) та рівня тяжкості/складності звернень через вплив війни, особливо на ментальне

здоров'я. Ці заходи можуть включати співпрацю з третіми країнами для використання їхнього досвіду, залучення донорського фінансування для створення нових реабілітаційних центрів і зміни маршрутів пацієнтів для використання можливостей міста Києва (включно з цифровими), з метою зменшення навантаження на систему охорони здоров'я; а також будівництво нових реабілітаційних центрів за кошти донорів. Поліпшити забезпечення киян спортивно-оздоровчою інфраструктурою, з метою залучення їх до спортивної та фізкультурно-оздоровчої діяльності, фізкультурно-спортивної реабілітації й активного відпочинку, що дозволить скоротити навантаження на систему охорони здоров'я у довгостроковій перспективі.

Відповідно до Цілей відновлення визначено та згруповано ряд інтервенцій (завдань), необхідних для ефективного відновлення міста, які є першочерговими для досягнення цілей розвитку людського капіталу (табл. 3).

У проєкті Рамкової стратегії відновлення міста Києва в розділі «Експрес-діагностика потреб» представлена зведена інформація, що містить оцінку кожної з характеристик м. Києва, визначених в межах експрес-діагностики потреб, за шкалою «червоний-помаранчевий-жовтий-зелений» (ЧПЖЗ) та в розрізі 7 напрямів, зокрема, за напрямом «Людський капітал та соціальна інфраструктура» з характеристиками «Охорона здоров'я», та «Освіта, підготовка та підвищення кваліфікації». Зазначені оцінки ґрунтуються на аналізі сильних та слабких сторін міста, можливостей та загроз (SWOT-аналіз), вихідні дані для

якого були отримані за результатами аналізу довідкових джерел та інтерв'ю зі стейкхолдерами [9, с. 66].

Серед загроз на основі SWOT-аналіз у сфері освіти, підготовки та підвищення кваліфікації визначено зруйновану освітню інфраструктуру, втрачений навчальний час і погіршення ментального здоров'я в сукупності можуть мати негативний вплив на людський капітал України. У сфері охорони здоров'я це обмежені можливості спеціалізованої допомоги, зокрема, наявні лише два заклади охорони здоров'я, які спеціалізуються на наданні допомоги при опіках, що підвищує ризики для системи охорони здоров'я і збільшення кількості населення внаслідок приїзду ТПО тощо.

Аналіз стратегічних документів доводить, що в стратегічному післявоєнному періоді відновлення соціально-економічного розвитку Києва є багато невизначеності, ризиків та слабких місць, що створюють виклики органам в процесі реалізації державної політики. Воєнні та післявоєнні умови потребують швидких активних дій влади щодо індустріалізації економіки, в тому числі і на засадах державно-приватного партнерства у капіталоемних видах промислової діяльності. В стратегічних цілях та їх завданнях в рамках вдосконалення стратегії розвитку міста Києва та Київської області (як міської агломерації) слід відобразити відновлення приладобудування, в тому числі і оборонних підприємств, які мають досвід проектування і виробництва науково-технічної інноваційної продукції, яка наразі має попит у військових.

Таблиця 3

Цілі відновлення, що дотичні до розвитку людського капіталу та відповідні їм інтервенції

Ціль відновлення 2: Економічна конкурентоспроможність				Ціль відновлення 4: Суспільство, орієнтоване на громадян				
Інтервенція 1	Інтервенція 2	Інтервенція 3	Інтервенція 4	Інтервенція 1	Інтервенція 2	Інтервенція 3	Інтервенція 4	Інтервенція 5
Стимулювання повернення до міста підприємств, що виїхали внаслідок війни	Розвиток стартапів та бізнес-акселераторів у пріоритетних галузях	Підтримка будівельного сектору та ініціатив підвищення кваліфікації робітників	Підтримка галузевих досліджень та розробок (R&D) в університетах та НДІ	Надолуження пропущеного навчального матеріалу в повоєнний період	Реновація та модернізація існуючих навчальних закладів	Підтримка та розширення соціально спрямованої економіки	Стимулювання інклюзивного ринку праці	Зміцнення системи охорони здоров'я, спроможної впоратися з фізичними та психологічними наслідками війни

Джерело: систематизовано, узагальнено та згруповано за [9]

Інвестиції у науково-дослідні розробки (при відповідному їх впровадженні) є важливими, бо це є сучасним європейським трендом, який формує попит на людський капітал, стимулює його пропозицію (якісна освіта, в тому числі вища технічна, сучасна медицина, високі доходи, сучасні умови життя людини в місті).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, людський капітал є важливим ресурсом та рушійною силою реалізації стратегічних цілей, що знайшли відображення в стратегіях розвитку міста Києва та Київської області, що на сьогодні формують міську агломерацію, що зумовлює поступове вирівнювання рівня умов життя та добробуту її мешканців. Людським капіталом формується за рахунок інвестицій в людину у вигляді витрат на її освіту, охорону здоров'я, професійну підготовку та ін.

Стратегічні документи, які аналізуються в дослідженні, не охоплюють всі завдання, які відповідають за питання розвитку людського капіталу та не враховують один з головних сучасних ризиків – військові дії. Щоб використати потенціал і спроможності міста Києва щодо підвищення якості людського капіталу, проголошені в новій редакції стратегії розвитку міста Київ до 2025 року та Стратегії розвитку Київської області на 2021–2027 роки,

слід реалізувати основні напрями рамкової стратегії для відновлення міста. В процесі підготовки проекту Рамкової стратегії авторами виділено дві стратегічні цілі, що впливають на розвиток людського капіталу, які забезпечуються дев'ятьма концептуальними інтервенціями.

Аналіз стратегічних документів доводить, що в стратегічному післявоєнному періоді відновлення соціально-економічного розвитку Києва є багато невизначеності, ризиків та слабких місць, що створюють виклики органам в процесі реалізації державної політики. Воєнні та післявоєнні умови потребують швидких активних дій влади щодо індустріалізації економіки, в тому числі і на засадах державно-приватного партнерства у капіталоємних видах промислової діяльності.

Потрібен подальший розвиток стратегічного планування на державному та регіональному рівнях через підвищення ролі влади у післявоєнному відновленні регіонів, децентралізації фінансових ресурсів держави, продовження адміністративної реформи в бік посилення ролі регіонів у модернізації економіки України, розвиткові військово-промислового комплексу, створенню умов для науково-технічної діяльності, в тому числі щодо нових систем озброєнь та захисту країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Карий О. Комплексний розвиток міст: теорія та методологія стратегічного планування. Монографія. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. 308 с.
2. Сергієнко Л.В. Сучасні стратегії розвитку міст в забезпеченні безпеки урбанізованих територій. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2022. Том 33 (72). № 1. С. 123–129.
3. Павліха Н. В., Войчук М. В. Організаційно-економічні засади управління сталим розвитком міста: монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. 256 с.
4. Олієвська М. Г. Людський капітал у контексті досягнення Цілей сталого розвитку. *Фінанси України*. 2019. № 12. С. 32–43 URL: file:///C:/Users/user/Downloads/Fu_2019_12_5.pdf
5. Красностанова Н. Е., Стоян Р. Г. Цілі сталого розвитку в контексті формування та розвитку людського капіталу. *Бізнес Інформ*. 2020. № 2. С. 422–428. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-2-422-428>
6. Ясінська Т. В. Розвиток людського капіталу як основа соціально-економічного відновлення України. *Освітня аналітика України*. 2022. Вип. 2 (18). С. 88–98. URL: https://science.iea.gov.ua/wp-content/uploads/2022/06/7_Yasinska.pdf
7. Стратегія розвитку м. Києва до 2025 року (нова редакція). URL: <https://dei.kyivcity.gov.ua/files/2017/7/28/Strategy2025new.pdf>
8. Стратегія розвитку Київської області на 2021–2027 роки. URL: <https://koda.gov.ua/kiivshhina/rozvytok-regionu/strategiya-rozvytku>
9. Про схвалення Рамкової стратегії відновлення міста Києва. URL: https://kmr.gov.ua/sites/default/files/1038_6.pdf
10. Київрада розгляне рамкову стратегію відновлення Києва. URL: https://tvoemisto.tv/news/kyivrada_rozglyane_ramkovu_strategiyu_vidnovlennya_kyieva_na_nayblyzhchomu_zasidanni_149668.html

11. Розробка стратегій розвитку міст в Україні: інструкція та огляд практик. Кейс-стаді. Проект міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст», 2019. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/530/PLEDDG_strategic_planning.pdf

REFERENCES:

1. Karyy O. (2011), *Kompleksnyy rozvytok mist: teoriya ta metodolohiya stratehichnoho planuvannya* [Complex development of cities: theory and methodology of strategic planning] Monohrafiya. L'viv: Vydavnytstvo L'vivs'koyi politekhniki, 308 p.
2. Serhiyenko L.V. (2022), *Suchasni stratehiyi rozvytku mist v zabezpechenni bezpeky urbanizovanykh terytoriy* [Modern city development strategies in ensuring the security of urbanized territories]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernads'koho. Seriya: Publichne upravlinnya ta administruvannya*. Tom 33 (72), 1, pp. 123–129.
3. Pavlikha N. V., Voychuk M. V. (2019), *Orhanizatsiyno-ekonomichni zasady upravlinnya stalym rozvytkom mista* [Organizational and economic principles of managing the sustainable development of the city]: monohrafiya. Luts'k: Vezha-Druk, 256 p.
4. Oliyevs'ka M. H. (2019), *Lyuds'kyy kapital u konteksti dosyahnennya Tsiley staloho rozvytku* [Human capital in the context of achieving the sustainable development goals]. *Finansy Ukrayiny*, № 12, pp. 32–43. URL: file:///C:/Users/user/Downloads/Fu_2019_12_5.pdf
5. Krasnostanova N. E., Stoyan R. H. (2022) *Tsili staloho rozvytku v konteksti formuvannya ta rozvytku lyuds'koho kapitalu* [The sustainable development goals in the context of formation and development of human capital]. *Biznes Inform*, № 2. pp. 422–428. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-2-422-428>
6. Yasins'ka T. V. *Rozvytok* (2022), *lyuds'koho kapitalu yak osnova sotsial'no-ekonomichnoho vidnovlennya Ukrayiny*. [Development of human capital as a basis for socio-economic recovery of Ukraine]. *Osvitnya analityka Ukrayiny*. Vyp. 2 (18). P. 88–98. URL: https://science.iea.gov.ua/wp-content/uploads/2022/06/7_Yasinska.pdf
7. *Stratehiya rozvytku m. Kyyeva do 2025 roku (nova redaktsiya)* [The Kyiv city Development Strategy Until 2025 (new version)]. URL: <https://dei.kyivcity.gov.ua/files/2017/7/28/Strategy2025new.pdf>
8. *Stratehiya rozvytku Kyyvivs'koyi oblasti na 2021–2027 roky* [The Kyiv region Development Strategy Until for 2021–2027]. URL: <https://koda.gov.ua/kiivshhina/rozvytok-regionu/strategiya-rozvytku>
9. *Pro skhvalennya Ramkovoyi stratehiyi vidnovlennya mista Kyyeva* [On the approval of the Framework strategy for the recovery of Kyiv city]. URL: https://kmr.gov.ua/sites/default/files/1038_6.pdf
10. *Kyyivrada rozhlyane ramkovu stratehiyu vidnovlennya Kyeva na nayblyzhchomu zasidanni* [The Kyiv City Council will consider the framework strategy for the recovery of Kyiv]. URL: https://kmr.gov.ua/sites/default/files/1038_6.pdf
11. *Rozrobka stratehiy rozvytku mist v Ukrayini: instruktsiya ta ohlyad praktyk. Keys-stadi. Proekt mizhnarodnoyi tekhnichnoyi dopomohy «Partnerstvo dlya rozvytku mist»* [Development of urban development strategies in Ukraine: instructions and overview of practices. Case study. International technical assistance project «Partnership for the Development of Cities»]. 2019. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/530/PLEDDG_strategic_planning.pdf